

φεύς εύρίσκεται. Έτι έν πρωτογόνη καταστάσει ούτε την ύλην νά διατάξη γινώσκει ούτε τά πράγματα σαφώς νά έκθέση. Κατά τούτο συγκρινόμενος πρὸς τὸν Ψυχάρην π. γ. πολὺ ἀπολείπεται, εἶνε ἀρχάριος μαθητῆς παραβαλλόμενος πρὸς δόκιμον διδάσκαλον».

Καί ὕστερ' ἀπὸ αὐτά, κομπολόγι ἀπὸ βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμοὺς, ψαρεμένους στὰ βιβλία τοῦ κ. Καθηγητῆ. Τὰ «λογεῖαι λέξεις» καὶ «ποῖός τις ἐκάτερος», καὶ «δὲν θὰ ἐγράψωμεν» καὶ «νὰ μετῆγγίσω» καὶ «λευκῶς κεχικονισμένος» καὶ «μετῆνάστευσαν», δὲν εἶναι καὶ τὰ μόνα, οὔτε καὶ τὰ πολυτιμώτερα, μαργαριτάρια τοῦ κ. Καθηγητῆ. Ἔχει κ' ἔχει τέτοιους πολύτιμους θησαυροὺς ἢ Χατζηδάκινη θάλασσα!

Μὲ λίγα λόγια, ὕστερ' ἀπὸ τὸν «Ψευδατυκτισμοῦ Ἐλεγχος» τοῦ μακαρίτη Δ. Βερναρδάκη π' ἔξεσκέπασε κι ἀποχαντάκωσε τὸν Κοιτισμό, ἐρχεται τὸ φυλλάδιο τοῦ κ. Γρ. Βερναρδάκη νὰ ξεσκεπάσει καὶ νὰ χαντακώσει τὸ Χατζηδακισμὸ. Καὶ γι' αὐτὸ τὸ φυλλάδιο τοῦ κ. Γρ. Βερναρδάκη μπορεῖ ἀξιόλογα νὰ ὀνομαστεῖ «Χατζηδακισμοῦ Ἐλεγχος».

ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΗΣ

## ΕΝΟΧΟΣ;

Ἔνα φτωχικὸ καμαράκι. Ὅσο γιὰ κανένα καινούργιο ἐπιπλο, δὲ βλέπει κανένας τίποτα. Ἔνα τραπέζι μὲ τρία πόδια, μερικὲς σπασμένες καρέκλες, ἕνας θαμπὸς σπασμένος καθρέφτης.... Σὰ; τὰ δηγοῦμαι δλ' αὐτά, καὶ σεῖς καταλαβαίνετε τὰ ρέστα. Τέσσερα παιδιὰ πολεμᾶνε νὰ χορτάσουνε ἀπὸ ἕνα τσουκάλι, καὶ λιμασμένα κτεδιάζονε τὶς μπουκιές. Ξερὲς πατάτες, τὸ φαΐ τῶν φτωχῶν τὰ πεινασμένα παιδιὰ δὲν τὰ νοιάζει γιὰ κανένα ἄλλο προσφά. Ἔνας χυλὸς εἶναι τὸ φρούτο τους.

Τῆς μητέρας τὰ δάκρυα κυλᾶνε ἀπάνου στὰ κίτρινα μάγουλο. Τὸ μωρὸ κλαίει. Τὸ π.περὸ εἶναι ἄδειο! Ἡ μελαχολικὴ ματιὰ τῆς γυναίκα πέφτει ἀπάνου στὰ τέσσερα παιδάκια, ποὺ δὲν μποροῦνε νὰ χορτάσουνε. Ὁ πατέρας — μιὰ γερὴ ἀντρίκεια μορφή — γυρίζει ἀνήσυχτα μέσα στὴ φτωχικὴ κάμαρα. Ἔχει τὸ κεφάλι του κρεμασμένο. Κάπου κάπου βάζει τὸ ἀριστερὸ χέρι στὴν τσέπη καὶ σφίγγει σπασμωδικὰ τὸ δεξιόν. Σὰ νὰ γυρεύη κάτι....

— Γυναίκα! φωνάζει ὁ ἄντρας.

— Τί θέλεις;

— Σωθήκανε οἱ πατάτες.

Ἔνας ἀναστεναγμὸς, ἢ ἀπάντηση.

— Νὰ πάμε νὰ ζητιανέψουμε, μητέρα; ρωτᾶει ὁ Γιάννης.

— Ὅχι, παιδί μου! — στρίθει τὸ κεφάλι καὶ τὸ χώνει βαθειὰ στὸν κόρφο τῆς. Κλαίει. Ὁ πατέρας ἀνοίγει τὴν πόρτα τῆς κάμαρας. Κουνάει τὸ κεφάλι καὶ φεύγει.

— Πατέρα, πατέρα!

Καμιά ἀπάντηση δὲν ἀκοῦγεται.

Μὲ κωρασιμένα ρήματα πηγαίνει ὁ ἄντρας στὴν πόλη. Ὅλο κάτι λέει μέσα του. Βλαστημάει.... Κακοροζικιά.... Φτώχεια....

Κοίτα, κόσμος ἐκεῖ! Τί ἀνακαισούρα! Τοῦ βασιλιᾶ τὰ γενέθλια μεγάλη γιορτή. Ὅλη ἡ πόλη στὸ πόδι.

Ὁ φτωχὸς μας ὁ φίλος κοιτάζει τὰ κουρέλια του. «Ὅχι, σκέφτεται, γιὰ μένα εἶναι ἀρκετὰ καλὰ τοῦ βασιλιᾶ τὰ γενέθλια, τί ἔχω ἐγὼ ἀπ' αὐτά; μ' ἔχει ποτὲ βοηθήσει; τί μοῦ κάνει γιὰ νὰ γιορτάσω τὰ γενέθλια του; — μπά! ἐμένα μου' εἶναι τὸ ἴδιο! — Μόνο δουλειά.... δουλειά.... δουλειά!»

Ὁ δρόμος εἶναι γεμάτος ἀπὸ μαγαζιά! Κάθε γωνιά γεμάτη ψωμὶ ὅσο θέλεις! Παντοῦ μπόλικα... μὰ ἡ πείνα!

Κοίτα, ἐκεῖ κάθεται ὁ ψωμάς. Ἄθελα ψάχνει στὴν τσέπη.... Μὰ ἡ πείνα!

Σταματᾶει καὶ καταβροχθίζει μὲ τὰ μάτια τὸ ψωμί!

Κανεὶς δὲν τονὲ βλέπει ἀπὸ τὴ γωνιά.

Νὰ τὸ ἀρπάξει;

Ὅχι! ὦ τί ντροπή, γιὰ κλεψιά μέσα στὸ μπουντροῦμι... Μὰ ἡ πείνα.... ἢ κακομοῖρα ἢ γυναίκα.... τὰ παιδιὰ!

Βιαστικὰ προχωρεῖ — ὁ βασιλιᾶς ἔχει τὰ γενέθλια του. Κανεὶς δὲν προσέχει στὸ στενοχωρημένον ἄντρα... Ἀνεδαίνει τὰ σκαλοπάτια. Πηγαίνει μέσα. Κανεὶς δὲν ἐρχεται.... Μιὰ στιγμὴ ναι, γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, ἕνα ψωμί... ἕνα ψωμί. Τὸ κρύβει ἀπὸ κάτου ἀπὸ τὸ σακκάκι του, ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε. Πίσω τώρα, πίσω στὸ δρόμο καὶ στὸ σπίτι... ἄχ, ἡ πείνα!

Ἔνα μικρὸ παιδί στέκεται ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴ βιτρίνα. Πεινασμένο κι αὐτό. Τὸ διαπεραστικὸ του βλέμμα εἶδε ὅλα ὅσα ἔκαμε ὁ φίλος μας μέσα. Τὸν παίρνει καταπόδι· αὐτὸς εἶναι κλέφτης — σκέφτεται.

— Ἀστυφύλακα! Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ ἔκλεψε ἕνα ψωμί.

Τὸ παιδί νομίζει πὼς κάνει κάτι καλὸ. Μὴ τὸ καταδικάζετε.

— Ποιὸς;

— Αὐτὸς ἐκεῖ!



Ἄξαφνα καταλαβαίνει ὁ πεινασμένος πῶς κάποιος τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ γυαλί.

— Ἄ, κλέφτη! Ἐπιτέλους· ποῦ εἶναι τὸ ψωμί;

— Τὸ ψωμί;

Ἀπὸ τὸ φόβο του τὸ ἄφησε καὶ ἔπεσε χάμου μπρὸς στὰ πόδια τοῦ «κλέφτη».

Με τραυήγματα καὶ σπρωξίματα πρέπει νὰ τὸ γυρίσει στὸν ψωμᾶ.

ὦ τί ντροπή! Μὰ ἡ πείνα!

Σκληρὰ λόγια τοῦ ψωμᾶ τοῦ σκίζουσε τὴν καρδιά· τὰ μάτια του τᾶχει μὲ πόνο χαμηλωμένα καταγίς.

— Ἐμπρὸς τώρα στὸ τμήμα! Μέσα στὸ μπουντροῦμι... κλειδώστε σφιχτὰ τὴν πόρτα καὶ αὔριο βλέπουμε τί θὰ γίνη.

Ἐημερώνει καὶ πολλὲς ἄλλες ἡμέρες περνᾶνε.

— Τέσσερες ὀδομάδες φυλακή! ἀκούγεται ἐπιτέλους ἡ ἀπόφαση.

Σκληρὴ τιμωρία! Μὰ ἓνας κλέφτης — ἓνας κλέφτης! ἀξίζει καὶ γιὰ καλλίτερα; Ἐπιτρέπεται ἡ κλεψιά; Μὰ ἡ πείνα...

Πείνα; πείνα;

Γιατί δὲ δουλεύει;

Δὲν ὑπάρχει καμιὰ δουλειά· δὲν μπορεῖ οὔτε ἓνα λεπτὸ τὴν ἡμέρα νὰ βγάλῃ τὸ ψωμί σῶθηκε· ρούχα πιά δὲν ἔχουνε· ὄλα, ὄλα πᾶνε. Τί νὰ κάνῃ;

Νὰ ζητιανέψῃ;

— Δὲν ἐπιτρέπεται.

Νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν πείνα;

Ὁ πατέρας δὲ γύρισε τὸ βράδι στὸ σπίτι.

— Μάννα, ποῦ εἶναι ὁ πατέρας μας;

— Ξέρω καὶ ἐγὼ, παιδί μου!

Μὰ αὔριο, αὔριο, τότε θὰ τὸ ξέρῃ, ἡ κακομοῖρα ἡ γυναίκα. Ἄλοῖμονο...

Μὰ ἡ πείνα... ἡ πείνα...

Τώρα λοιπόν; Κι αὐτὴ εἶναι δίχως δουλειά, δὲν μπορεῖ νὰ δουλέψῃ· γιατί ποιὸς θὰ μείνῃ τότε νὰ προσέχῃ τὰ μικρά;

Στὴν ἀπελπισιὰ τῆς ἔρχεται μιὰ καλὴ ἰδέα.

— Ἄς πάω στὴν ἐπιτροπὴ τοῦ φτωχοκομείου, ἴσως αὐτὴ μὲ βοηθήσει.

Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ φτωχοκομείου βοηθαίει τὴν γυναίκα ἐνοῦ «κλέφτη». Καταλαβαίνετε πιά πῶς βοηθαίει μιὰ τέτοια ἐπιτροπὴ.

Πολλές, πολλές μέρες περάσανε ἔτσι. Ὁ πατέρας στὴ φυλακή.

Φοβερὲς μέρες εἶταν αὐτὲς γιὰ τὴ μητέρα· ἀκόμη φοβερῶτερες γιὰ τὸν πατέρα — τὸν «κλέφτη» ποῦ θὰ τὸν ἀποφεύγανε σὰν τὴν πανοῦκλα σὰ θᾶ-

δρανε ἀπὸ τὴ φυλακή, χωρὶς δουλειά, χωρὶς καμιὰν ἐλπίδα· ἀλοῖμονο, ἡ πείνα!

Ἐπιτέλους πέρασε ὁ φοβερὸς καιρὸς τῆς φυλακῆς. Ὁ ἄντρας εἶναι τώρα σημαδεμένος. Ἡ κακομοῖριά γίνεται πιὸ μεγάλη. Γιὰ τὴν ἡμέρα πρέπει ὡς τόσο νὰ φροντίσει ἕπως μπορεῖ, γιὰ νὰ σκεπάσῃ τὴ γδύμνια. Φτωχὸς σκλάβος, διωγμένος, καταδικασμένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀπὸ τὴν ψευτοάγια κοινωνία, ταπεινωμένος ἀπὸ τὴν πείνα.

Καὶ καμιὰ ἐλπίδα γιὰ καλλιτέρεψη.

Ἐλεεινὴ κοινωνία, ποῦ τὰ ἴδια τῆς τὰ θύματα σημαδεύει. Ἄθλια κοινωνία, ποῦ τοὺς «κλέφτες τῶν ἑκατομμυρίων» προστατεύει καὶ τοὺς κλέφτες τοῦ ψωμιῦ τόσο σκληρὰ τιμωρεῖ. Κοινωνία, γιὰ τὴν ὁποία ὁ ἀνθρωπισμὸς εἶναι ξένος, κοινωνία, ποῦ δὲ θέλει νὰ ἴδῃ τὸ δρόμο, ποῦ φέρνει στὴν ἀδερφοσύνη. Κοινωνία, στὴν ὁποία βασιλεύει τὸ προσωπικὸ συμφέρο καὶ ὅπου τὸ κυνήγι γιὰ τὸν παρὰ περνᾶει ἀπάνου ἀπὸ πτώματα. Καὶ ὅμως μιὰ ἡμέρα θὰ πάψῃ αὐτὸ τὸ κυνήγι. Ἡ τρέλλα αὐτὴ θὰ τιμωρηθῇ σκληρὰ. Τὰ σύννεφα τῆς πλάνης θὰ σκορπιστοῦνε καὶ τότε θὰ διαπεράσῃ νικητῆς ὁ ἥλιος τῆς λευτεριάς καὶ τῆς ἀδερφοσύνης. Μπρὸς στὴν αὐγὴ τοῦ μέλλοντος θὰ χαθῇ τὸ στοιχεῖο τῆς πείνας ποῦ σήμερα παραμονεύει ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴς πόρτες τῶν φτωχῶν. Εὐτυχία καὶ χαρὰ θὰ ἔρθῃ γιὰ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ κανένα στόμα πιά δὲ θὰ βγάλῃ τὴ φριχτὴ ἀπόφαση:

— Ἐνοχος, γιατί πεινάει!

(Ἀπὸ τὸν «Ἐλεύθερο ἐργάτη» τοῦ Βερολίνου)

EUGENIA STA-IMMETZ

## ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΙΣΡΑΗΛ

Ἐπέροχη ἡ Μαρίκα Κοτοπούλη σ' αὐτὸ τὸ ἔργο τοῦ Μπερστάιν. Ἐπέροχος καὶ ὁ Μυράτ. Στὴ δεύτερη πράξη οἱ δύο καλλιτέχνες λὲς κι ἀγωνίζονται ποιὸς νὰ προσπεράσῃ τὸν ἄλλονε στὸ πάθος καὶ στὴν περίτεχνη ὑπόκριση. Καὶ στὸ τέλος καὶ οἱ δύο βγαίνουνε μεγάλοι ἀπ' αὐτὸν τὸν ἀγῶνα.

Τὸ ἔργο τοῦ Μπερστάιν μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει βάθος, ἔχει ὅμως σκηNIKῆ τέχνη, εἶναι καλοβαλμένο στὴ σκηNή. Τὸ θέμα του τὸ ὑποστηρίζει μὲ δύναμη, καὶ μὲ ὄλο τὸ φυλετικὸ φανατισμὸ του, ὁ ἐδραῖος συγγραφέας του· δὲν παρασέρνεται ὅμως τόσο ἀπὸ τὸ